№ 63. 19 wierešnia 1916 h. Cena 5 fen.



# HOMAN

BIEŁARUSKAJA WILEŃSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cana s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. [illegible] f., na 3 miesiacy—1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

# Zawajewańnie Dobrudžy.

## 18 wierešnia.

Bitwy na zachodzi i na ŭschodzi trywajuć dalej.

Zachodni teatr:

*Front Ruprechta Bawarskaho:* Ahramadnaja bitwa na Sommie prywieła da niezwyczajna silnych bajoŭ na fronci 75 kilometroŭ ad Tiepwal na pałudzień ad Wermandowilje; na poŭnaczy ad Sommy jany skonczylisia udaczna dla nas, a na pałudni ad reki prymusili nas pakinuć zusim zrujnawanyje czaści pazycij miž Barle i Wermandowilje z wioskami Berni i Denikur.

Na spatkańnie silnym latuczym eskadram worahoŭ kinulisia naszy latuny i **zbili** ŭ pabiednych bitwach **10 aeropłanou.**

*Front niamieckaho Naślednika:* Silny ahoń u wakolicach Maasu.

Uschodni teatr:

*Front Leopolda Bawarskaho:* Na zachodzi ad Łucka udacznym zaszczytnym ahniom my niedapuścili worahoŭ iznoŭ wystupić na szturm z ich pazycij. Mnoha tysiacz pahibszych rasiejcoŭ pakrywajuć pala bitw 16 wierešnia. Miž Seretam i strypaj nowyje rasiejskije ataki proci hienerała Ebena skonczylisia poŭnaj nieudaczaj, jak i tyje dni.

*Front erc-hercoge Karola:* Uzmacowanyje tawaryszami-sajuźnikami tureckije wojski na zachodzi ad Załatoj Lipy udaczna baranilisia ad atak supolnaho woraha. Niamieckaje wojsko pad kamandaj hienerała Gieroka na abapoł Nierajoŭki wiało kontratataku, proci katoraj rasiejcy nie mahli udzieržacca. Aprycz wialikich strat zabitymi, worahi stracili bolsz za **3500 pałonnych i 16 kulemiotou.**

U Siemihradzi, na pałudziennym uschodzi ad Hetsinga, razwilisia nowyje udacznyje bitwy. **My uziali,** miž inszym, **7 harmat.**

Bałkanski teatr:

*Front Makienzena:* Paśla trochdziennaho adstupleńnia pierad hnaŭszymisia złuczenymi armijami razbityje rasiejskije rumynskije siły znajszli aporu na linii Rasowa—Kobadinu—Tuzła u świeža padwiezenych wojsk **Niamieckije bataljony** ŭzdoŭž Dunaju na pałudni ad Rasowaj **prarwalisia ažno da artyleryi worahou, zdabyli 7 harmat** i adbili kontrataki.

*Makiedonski front:* Nowyje ataki worahoŭ na fronci miž wozieram Prespa i Wardaram niczoha nie dajszli.

---

BERLIN (W.T.B.). 17.IX. Niamieckije marskije latuczyje eskadry 16.IX **udaczna atakawali** žalezna-darožnyje budoŭli i kołonny worahoŭ **u paunocznaj Dobrudžy**. Usie aeropłany wiarnulisia całyje.

SOFIJA (W.T.B.). 17.IX. S pryczyny pabiedy ŭ Dobrudžy wajennyje krytyki adznaczywajuć, szto **dalejszyje bitwy** buduć iści tolki na **stara-rumynskich ziemlach.**

S pryczyny operacij u Dobrudžy, **wajenny plan Rumynii** zusim **razbit,** i Rumynija prymuszena stasawacca da warunkoŭ, jakije złažylisia s pryczyny bujnaho nastupleńnia złuczenych wojsk.

SZTOKHOLM. Biuro pressy rasiejskaho ministerstwa zahranicznych spraŭ apawieszczaje, szto operacii sajuznikoŭ u Hrecii akazalisia biazcelnymi i nie na czasie. Dyplomacija sajuznikoŭ z hetaj pryczyny budzie radzić Wenizelosu admowicca ad nieutralnaści. **Sajuźniki** hetak atkryta pryznajucca, szto jany **choczuć wyzwać u Hrecii bunt proci karala.**

## Z aposznich dzion:

### Niamieckije apawieszczeńnia

15.IX. Zachodni teatr:

*Front Ruprechta Bawarskaho:* Miž ruczczom Ankr i Sommaj artyleryjskaja bitwa trywała dalej s tej že siłaj, jak i raniej. Sproby znacznych anhlickich sił zdabyć naszu wysunutuju na pałudni ad Tiepwal liniju abchodnaj atakaj nie ŭdalisia. Silnyje i śmiełyje francuskije pieszyje szturmy, pryhatawanyje niezwyczajna doŭha trywaŭszym barabannym ahniom, mieli na meci prarwać naszy linii miž Rankur i Sommaj, ale nie ŭdalisia: my adbili ich niezwyczajna krywawa. Chutar Le-Priez zaniat worahami. Na ŭschodzi ad Beloa i na pałudni ad Suakur ataki adbity.

*Front niamieckaho Naślednika:* U caižkich nacznych bitwach worahi wykinuty iznoŭ s czaściej naszych piarednich linij la jaru Suwil, utraczenych nami 13 wierešnia. U wieczary zusim złomlena silnaja francuskaja ataka na fronci Tiomon—Flery.

Uschodni teatr:

*Front erc-hercoga Karola:* Na adrezku Nierajoŭki byli udacznyje niamieckije i tureckije ataki. U Karpatach uwarwaŭszyjesia pry Czymbrosławie rasiejcy wykinuty nazad. Pry Kapuli my adwajewali nazad pazycii, ŭziatyje ŭ nas uczora.

U Siemihradzii niamieckaje i aŭstryjackaje wojsko wiadzie udacznuju bitwu kała Hetsinga.

Bałkanski teatr:

*Hrupa feldmarszałka Makienzena:* Złuczenyje armii na szmat jakich miejscach złamali apor worahoŭ i adkinuli ich na liniju Kuzgun—Kara-Omar.

Prync Frydrych Hessenski zabity pry Kara-Omar.

Czysło pałonnych, uziatych u Tutrukanie, uzrasło da 28.000 dusz.

*Makiedonski front:* Paśla wostrych bitw worahi zdabyli Małka-Nidze.

16.IX. Zachodni teatr:

*Front Ruprechta Bawarskaho:* Bitwa pry Sommie była strasżeńnie krywawaja. Silny udar 24 anhlicka-francuskich dywizij paśla wielmi silnaj padhatoŭki ahniom byŭ zroblen na fronci miž Ankr i Sommaj. Paśla haraczaj bitwy my byli wyciesnieny z wiosak Poinselet, Martinpujl, Fler. Kombr my udzieržali, nia hledziaczy na anhlickije ataki. Dalej na pałudzień da Sommy ŭsie ataki krywawa, czaściu sztykami, adbity. Na pałudni ad Sommy miž Barle i Denikur ataka francuzoŭ hetak sama adbita. Zbity 6 aeropłanoŭ, u tym 1 Wintgensom, 2—Boelke, katory hetak zbiŭ užo 26 aeropłanoŭ worahoŭ.

Uschodni teatr:

*Front erc-hercoga Karola:* Na wiarszynie Kamieniec, u Karpatach, wostryje atryleryjskije bitwy. U Siemihradzii rumyny pry Fogaras pierajszli cieraz reku Alt. Pry Hetsingu ŭziaty rumynskije pazycii i adbity kontrataki.

Bałkanski teatr:

*Front feldmarszałka Makienzena.* Łoŭka i enerhiczna wiedzienyje operacii dali nam u Dobrudžy pabiedu. Niamieckaje, boŭharskaje i tureckaje wojsko honić razbityje rasiejskije i rumynskije siły.

*Makiedonski front:* Niamiecka-boŭharskaje wojsko, utraciŭszy Małka-Nidze, zaniało nowyje pryhatawanyje pazycii.

17.IX. Zachodni teatr:

Na fronci Albrechta Wiurtemberskaho — znacznaja rabota artyleryi.

Doŭhaja bitwa na Sommie trywaje dalej. Na poŭnaczy ad reki krywawa adbity ŭsie ataki—czaściu ŭžo zaszczytnym ahniom. Pry Kurselet, Fler i na zachodzi ad Lebef bitwa jeszcze idzie za małyje anhlickije hniozdy. Na poŭnaczy ad Owilje naszy ataki byli udaczny. Na pałudni ad Sommy — biez atak ale artyleryjskaja bitwa dalej trywaje.

Uschodni teatr:

*Front Leopolda Bawarskaho:* Na ŭsim fronci na pałudni ad Pinska uzrastaje rasiejski ahoń. Na zachodzi ad Łucka worahi niekolki razoŭ paabiedzi i wieczeram proci frontu na 20 kilometroŭ szyrokaho — ad Zaturjej (na r. Turjej) da Pustamyta—atakawali wojski hienerała von-der-Marwic dwoma korpusami hwardii, nastupajuczy czyślenymi chwa-

Kaniec telehram na 3 stranicy.

# Makenzen redivivus.

Kali pryjszła wiestka ab tym, szto Rumynija pryłuczyłasia da Rasiei i jaje sajuźnikoŭ, — jak u prychilnych, tak i u nieprychilnych da siarednia-eŭropejskich dzieržaŭ ludziej złažyłasia dumka, szto pabieda, katoraja važycca hetak doŭha, piarojdzie na staranu dziesiaci sajuźnikoŭ. Heta dumka asabliwa szyroka razyjszłasia ŭ tych kruhach, katoryje byli wielmi słaba znajomy s praŭdziwym pałažeńniem na wajnie. 6 wieraśnia my z hetaj pryczyny pisali:

„Wystupleńnie Rumynii bolsz surjoznaho znaku na ahulnym wajennym pałažeńni nie pałažyło. Jość dawoli pryczyn hladzieć na buduczynu biez nijakoha strachu . . . . .
. . . . . . . . . My jeszcze raz adznaczywajem, szto pałažeńnie, katoraje ciapier złažyłosia, pazwalaje hladzieć upiarod s poŭnym optymizmam.“

Na druhi dzień pasla taho, jak my napisali hetyje słowy, pryjszła wiestka ab zdabyćci Tutrukana z 28.000 wojska. Jeszcze praz czatyry dni my dawiedalisia, szto ŭziata Silistryja. A pazaŭczora telehraf prynios wiestku, szto ŭ Dobrudžy pad kamandaj marszałka Makienzena złuczenyje baŭharskaje, tureckaje i niamieckaje wojski dajszli stanoŭczaj pabiedy nad rumynska-rasiejskaj armijej. I ciapier nia može być užo nijakaj sporki, szto na Bałkanach worahi siarednia-eŭropejskich dzieržaŭ pierewažyć nia mohuć. Rumynija, katoraja ŭputałasia ŭ wajnu s poŭnaj wieraj, szto jana pierewažyć pabiedu na staranu sajuźnikoŭ, sama staić pierad pahibiellu: jaje ždže dola Serbii i Czornahoryi, i sulić jej taki kaniec usio toj-že czeławiek — feldmarszałak Makienzen, adzin z samych wydatnych wajennikoŭ u hetaj wajnie.

U Rasiei Makienzen zrabiŭsia wiadomym swaim prarywam rasiejskaho frontu na Dunajcu, katorym byŭ pałožen kaniec rasiejskaho panawańnia ŭ Haliczynie i atkryta daroha ŭ Rasieju. U wieraśni letaszniaho hodu, pasla swajho znamienitaho pabiednaho nastupleńnia ŭ Rasieju, Makienzen nieŭspadzieŭki pakinuŭ swaju kamandu i pawioŭ aŭstryjacka-niamieckije armii proci Serbii i Czornahoryi. U piać tydnioŭ hetyje dwa karaleŭstwy byli zwajowany, armii ich razbity, rassiejany, abo ŭziaty ŭ pałon. Pasla hetaho na Bałkanskim pałuostrowi zusim zacichła, a ab Makienzenie pierestali uspaminać nia tolki ŭ oficyalnych apawieszczeńniach, ale i ŭ hazetach. Zdawałosia, szto jamu bolsz nia sudžena wystupać na arenie suświetnych prypadkoŭ.

Ažno woś, kali Rumynija ŭmieszałasia ŭ wajnu, Makienzen iznoŭ abjawiŭsia: jon prynia̋ŭ kamandu nad niamiecka-baŭharska-tureckimi siłami i pawioŭ ich u Rumyniju. I szczaście iznoŭ idzie śledam za swaim wybrancam.

Užo cieraz niekolki dzion pasla paczatku operacij telehraf prynios oficyalnaje apawieszczeńnie: „Dziakujuczy enerhicznym i łoŭkim operacijam, niamieckaje, baŭharskaje i tureckije wojski stanoŭcza razbili rasiejska-rumynskije armii i dalej ich honiać“.

# HADAŬSZCZYNA.

Pa nowamu stylu 18, pa staramu — 5 wieraśnia skonczyŭsia roŭna hod, jak niamieckaja armija uwajszła ŭ stalicu naszaho Kraju.

Nastaŭ kaniec rasiejskaho panawańnia. I choć buduczyna była u chmarach, choć nichto nia wiedaŭ, szto pryniasie s saboj zaŭtraszni dzień, — usie wolna uzdychnuli: ni ŭ kaho haspadarka carskaho prawicielstwa nie pakinuła światlejszych uspaminoŭ! Apirajuczysia na ciemnacie narodnaj, rasiejski urad dzieržaŭ u ciažkaj niawoli nia tolki „inorodcoŭ“, ale i swoj, maskoŭski narod. Sama niazdolnaja da tworczaho žyćcia, rasiejskaja hasudarstwienaja ŭłaść nie mahła sciarpieć, kab pad jaje panawańniem prabiwalisia ŭ narodnych masach rastki nowaho, samabytnaho, wolnaho žyćcia. I jana niemiłaserna niszczyła ŭsie žywyje prajawy hramadzkaj samaczynnaści: nielha było ni wuczyć ciomny narod, ni pramaŭlać da jaho, ni orhanizawać dzieła ekonomicznaho wyzwaleńnia, da zmahańnia za lepszyje warunki pracy, za abaspieczeńnie kuska chleba na staraść tym, chto ŭsio žyćcio rabiŭ dla druhich. I kali hetak wiałosia ŭ Maskoŭszczynie, dyk jeszcze ciažej žyli paniawolenyje narody „akrain“ Rasiejskaj dzieržawy, u tym liku naszych Biełaruska-Litoŭskich ziamiel: tut uciskali rodnu mowu, wieru, sumleńnie ludzkoje; tut za najmienszuju sprobu supraciwicca niszczuczaj sile „abrusieńnia“ ždali „winawajcoŭ“ surowyje kary—wastroh, ssyłka i t. d.

Sprawy nacyonalnyje i relihijnyje pad rasiejskim panawańniem—heta było baluczaje miejsco ŭ naszym žyćci. U atmosfery ucisku i dzikaho hnibieńnia nacyonalnaja świedomaść i relihijnaje paczućcio prynimali niezwyczajna wostryje, chworyje formy. I narody, roŭna uciskanyje carskim uradam, dajszli da takoha stanu, szto, zamiest zmahacca s supolnym woraham — Rasiejskaj dzieržawaj, u hetaj nienormalnaj atmosfery paczali sami miž saboj zmahacca, uciskajuczy słabiejszych i niszczuczy swaje siły u bratniaj wajnie. I kali ŭreszci nastaŭ moment, szto aposzni predstaŭnik rasiejskaj hasudarstwienaj ułaści pakinuŭ Wilniu, ŭsie „inorodcy“ byli pierakonany, szto nawat pry najhorszych warunkach nowaje palitycznaje pałažeńnie pałažyć kaniec nacyonalnamu i relihijnamu ucisku.

Hety pierszy hod nowaho ładu ŭ naszaj staroncy, nia hledziuczy na straszennyje ekonomicznyje ciżary s pryczyny umacawańnia linii bajewoha frontu na biełaruskich i litoŭskich ziemlach, pakazaŭ, szto ahulnyje nadziei nie byli pustyje. Z adchodam rasiejcoŭ my zdabyli mahczymaść swabodna wyznawać swaju wieru, wiaści kulturna-nacyonalnuju rabotu, usiudy horda i śmieła hawaryć swajej rodnaj mowaj, wuczyć u joj naszych dziaciej. I tut—z hetaho boku krywawaj miažy, razdzieliŭszaj Biełaruś na dźwie czaści, biełarusy, ŭreszci, akazalisia pryznanymi oficyalna, jak zusim asobnaja nacija. Tolki ciapier paczali atkrywacca swabodna biełaruskije szkoły, ładženyje jak hramadsianstwam, tak i nowaj ułaściu. Tolki ciapier urady i wajenna-administracyjnyje ustanowy pryznali biełaruskuju mowu roŭnapraŭnaj z druhimi krajowymi mowami, dy samy ŭ oficyalnych adozwach i apawieszczeńniach paczali pramaŭlać da nas pa-biełarusku. A śledam za biełaruskimi abwiestkami pajawilisia biełaruskije paszparty, i nasza mowa stałasia takoj samaj uradowaj mowaj, jak mowy naszych bratoŭ litwinoŭ, palakoŭ, žydoŭ.

Usie hetyje zdabycsy biełarusoŭ za hod žyćcia pry nowych warunkach — hetkije szyrokije, szto pry starych warunkach ab ich možna było dumać tolki jak ab nieczym nadta dalokim. I ŭ narodzi biełaruskim s kožnym dniom raście świedomaść swajej nacyonalnaj asobnaści, raście paczućcio czeławieczaj hordaści, paczućcio swajho prawa na niezaležny byt. „Mužycki“ narod, katory druhije zaŭsiody adsadžywali na zadni plan, zdabywaje należnaje jamu, jak adwiecznamu haspadaru na swajej ziamli, miejsco.

A tam — s taho boku krywawaj miežy?

Dahetul da nas nie dajszła ni adna wiesialejszaja wiestka z rasiejskaj Biełarusi. U tym czasi, jak litwiny i palaki majuć užo ŭ Rasiei swaje szkoły, himnazii, narodnyje uniwersytety,—biełaruskaja mowa, jak i raniej, wyhnana z narodnaj szkoły, z oficyalnaho užytku. Jak i raniej, na Biełaruskaj ziamli panoszycca czužaja, maskoŭskaja mowa. Stary ucisk, ździek i paharda, staroje niszczeńnie ŭsiaho biełaruskaho—heta zapłata „starszych bratoŭ“ za tuju kroŭ, katoruju lijuć syny naszaho narodu.

U pierszuju hadaŭszczynu wyzwaleńnia czaści Biełarusi z maskoŭskaj niawoli my szlem naszym zarubiežnym bratom-Biełarusam nasz szczyry prywiet i haraczaje žyczeńnie, kab uwieś nasz narod, skinuŭszy staryje puty niawoli, dajszoŭ nowaho, wolnaho žyćcia!

# U Wilni i wakolicach.

× **Arbitraž.** My ŭžo pisali, szto Sajuz Kwaterantoŭ zwiarnuŭsia da Sajuza Damaŭłaśnikŭ s predłažeńniem razam orhanizawać arbitraž, abo uhodliwy sud dzieła razhladu sporak pamiž kwaterantami i haspadarami damoŭ. U atkaz na heta urad Sajuza Damaŭłaśnikoŭ pawiedamiŭ urad Sajuza Kwaterantoŭ, szto prystaje na arbitraž i szto u arbitražnuju kamisiju spamiž siabie naznaczyŭ d-ra Wirszabskaho, W. Łukaszewicza i Kaca.

My szczyra witajem naradžeńnie nowaj instytucii, katoraja, treba spadziewacca, azdarowić nienormalnyje adnosiny miž kwaterantami i haspadarami damoŭ s pryczyny złažyŭszahosia ahulnaho pałažeńnia i pamože uładzić zhodna mnoha sporak, katoryje dahetul kancza lisia najczaściej s szkodaj dla abiedźwych staron.

= Da Sajuza Kwaterantoŭ, apracza zainteresowanych czlenoŭ Sajuza, zwiarnulisia dahetul dwa haspadary damoŭ s prośbaj razhladzieć ich sporku s kwaterantami.

× **Jak czužaziemcy znajuć nasz kraj.** My atrymali piśmo ad adnej tarhowaj firmy u Bremenie, adresowanaje hetak: Wilna, (Russisch Polen), znaczyć: Wilnia (Rasiejskaja Polszcza). Prynimajuczy pad uwahu, szto firma hetaja pawinna znać nasz kraj, treba dumać, szto zahranicaj liczać usie ziemli na Ŭschod ad Wisły za „Russisch Polen“. Abmyłka heta — nia pierszaja: my baczyli i adres „Lida — Russisch Polen“. Na nas jana robić akurat takoje ŭražeńnia, jak na žychara Hamburga ci taho-ž Bremena zrabiŭ by adres: „Bremen — Anhlija...“

× **U miestowym lombardzi.** Jak wiadoma, skupszczyki starajucca roznymi sposabami skuplać na licytacii za małyje hroszy reczy, załoženyje ŭ lombardzi. Dzieła zmahańnia z hetym pastanoŭleno załoženyje u lombardzi artystycznyje obo wysokaj ceny reczy aceniwać pierad licytacije j ekspertami. Kali na licytacii nia budzie pakupcoŭ za ustanoŭlenuju cenu, dyk reczy tyje pradawacimuć z wolnaj ruki.

× **Chirurgicznaja ambulatoryja.** 18 wieraśnia u Felczarskaj szkoli pry balnicy św. Jakawa atkryłasia chirurgicznaja ambulatoryja, s kataraj biez nijakaj płaty može karystać cywilnaje nasialeńnie. Pryjom kožyn dzień, aprycz niadziel, ad 4 da 6 hadz. paabiedzi.

× **Rekwizycija.** Pa prykazu Ober-Ost, uwieś zbor ziernia maku, kanopli, lipy, zwyczajnych i wałoskich arechoŭ, siemi buka, kasztanoŭ i žałudoŭ rekwizujecca. Usie „punkty zboru syrych materjałoŭ, žyta i pładoŭ kuplajuć hetyje reczy.

× **S prykaza niamieckaho Hradanaczalnika ab uczastkowych daktaroch.** Kožyn uczastkowy doktar pawinien biez nijakaj płaty prychadzić da biednych chworych i,ahladzieŭszy, skazać, ci patrebien pierajezd u balnicu. Jon pawinien ahledać trupy pamierszych i wydawać świedztwo ab śmierci.

× **Apawieszczeńnie.** Za dastauku elektrycznaj enerhii z miestowaj elektrycznaj stancii, paczynajuczy ad 1 kastrycznika 1916 hodu, buduć brać nižej pisanyje ceny:

a. za kw.-hadzinu dla aswiatleńnia . . . . . . . . . . 1.00 m.
b. za kw.-hadzinu dla siły—0,50 m.
Skidka dajecca pry dastaŭcy
bolej za 1000 i da 2000 kw. u hod . . . . . . . . . . —1%.
ad 2000 da 3000 kw. u hod—2%.
ad 3000 da 4000 kw. u hod—3%
i t. d.

Wilna, 9 wieraśnia 1916 h.

Niamiecki Hradanaczalnik
**Pohl.**

× **Apawieszczeńnie.** Miestowy punkt dla dla aczystki ad woszy, II Partawaja 10, užo hatoŭ i 17.IX.1916 paczaŭ rabotu. Punkt naznaczen dla biezpłatnaho karystańnia cywilnaho nasialeńnia i adczynien kožyn dzień ad 7 da 4 hadz., ŭ niadzieli — ad 7 da 12 hadz.

Wilna, 14 wieraśnia 1916 h.

Hradanaczalnik
**Pohl.**

× **Sprawa ab soli.** Usie hutarki ab niedastaczy soli — niepraŭdziwyje.

× **Wosień idzie.** Praktyka pakazywaje szto za chałodnym, daždžliwym letam idzie ciopłaje i pryjemnaje „babje leto". Budziem spadziewacca, szto heta teorja zbudziecca i sioleta.

× **Kurs rubla.** Oficyalny kurs—1 m. 90 f.; u bankach za rubiel pry pradažy dajuć 1 m. 90 fen., pry kupli—1 m. 94 f.

× **Prapau** 4-hadowy chłopczyk Alfred Wirt. Usie wiedamaści prosiać padawać Michalinie Žurauskaj, Szpitalnaja 5, 3.

× **Pažar.** U Piatnicu 15 wieraśnia na Nouharodzkaj wul. u wajennym łazareci, dzie była Chimiko-Technicznaja szkoła, uzniausia pažar. Zaharelisia wiazańnia dachowyje. Pryczyna pažaru najskarej budzie taja, szto zaharełasia ad haraczyni.

## Apawieszczeńnie.

Hramadzianie Wilni pawinny sabrać, jak pazyku, adzin miljon rubloŭ. Za dadzienyje hroszy wydajucca pazyczkowyje kwity, katoryje abaspieczywajucca ŭsim mieńniem i padatkowymi siłami miesta. Za pazyku wypłaczywajecca 6%, i jana budzie wierniena ŭ piać hadoŭ paśla zamireńnia. Hroszy na pazyku pawinny być dadzieny trema roŭnymi częściami da 15 kastrycznika, 10 listapada i 1 śniežnia 1916 hodu.

Padpiska budzie prynimacca ŭ miestowym uradzie(„Stadtkreisamtskasse") da 1 kastrycznika 1916 hodu. Kali summa 1 miljon rubloŭ dabrawolnaj padpiskaj nia budzie sabrana, dyk niedachwatka budzie ŭziata prymusowym zboram pawodłuh ułoženaho spisu. Z hetaj niedastajuczaj summy nia buduć płacić pracentoŭ i jaje nazad nia wiernuć. Karyść hramadzian wymahaje dabrawolnaj padpiski i daczy hroszy.

Wilna, 14 wieraśnia 1916 h.

Niamiecki Hradanaczalnik
**Pohl.**

# ZUSIAHO KRAJU.

### Za karty na chleb — 2 marki.

HARODNIA. Ad 18 wieraśnia nowyje karty na chleb wydajucca tolki za płatu 2 marak.

### Pomacz biednym.

HARODNIA. Žydoŭskaje t-wo pomaczy „Szar-Hezro" ad 3 da 9 wieraśnia razdało 600 siemjam 6475 funtoŭ chleba.

### Nialetni prastupnik.

BIEŁASTOK. 15-hadowy chłopiec wyrwaŭ na rynku u haspadara z Jurowic hadzinnik z łancužkom i pamykaŭsia uciaczy. Jaho aresztawali.

### Pryzyŭ da czystki.

SUWAŁKI. Niamiecki burhomistr publikuje adozwu da ŭsich žycharoŭ, pryzywajuczy ich zrabić hruntoŭnuju czystku ich damoŭ i panadworkoŭ i da 25 wieraśnia wywiaści śmiaćcio. Paśla 25 wieraśnia budzie zroblena ahulnaja rewizija, i tych, chto nia dobra spoŭnić zahad, buduć surowa karać.

### Za chabary.

SUWAŁKI. Za sprobu dać chabara palicejskamu kamisaru haspadynia czajnaj zasudžena na 1 miesiac u wastroh.

### Znosiny z Berlinam.

MITAWA. Atkryty prosty ruch skorym pojezdam miž Mitawaj i Berlinam cieraz Szaŭli.

# WIESTKI Z RASIEI.

—s—

### Niebaspiecznaja Duma.

BERLIN. Pawodłuh wiestak z Rasiei, u unutrenym žyćci Rasiei panuje nowaja haraczka pierad adkryćciem Dumy. Lewyje partii dajszli nad prawicielstwam znacznaj pierewahi dziakujuczy tamu, szto ŭ Has. Radzie stwaryłasia pastupowaja bolszaść, da katoraj dałuczyłasia partija centru. Danosiać, szto prawicielstwo, apynuŭszysia ŭ niepryjemnym pałažeńni, manicca adłažyć adkryćcie Dumy.

### „Winahrad zialon..."

SZTOKHOLM. Mikałaj Mikałajewicz, namieśnik Kaŭkazu, apublikowaŭ adozwu da mahometanskaho nasialeńnia, katoraja jasno pakazwaje niebaspiecznaść biezparadkoŭ miž kaŭkaskimi mahometanami. U im skazano:

„*Da kaukazkich mahometan.* Na moj rapart Jaho Imperatarskamu Wialiczestwu ab achwoci mahometanskaho nasialeńnia padniaca dziela zaszczyty tronu i ajczyzny, zahadano zwolnić ad pryzywu mahometanskaje nasialeńnie, katoraje pryzywałosia ukazam z 25 czerwienia".

### Monarchisty niepakojacca.

BERLIN. Maskoŭski zjezd monarchicznych orhanizacij wybraŭ kamisiju z ludziej, katoryje stajać blizka da prawicielstwa, dziela abarony asnoŭ partyjnaj prahramy: panawańnia prawasłaŭjnaj cerkwy i samadzieržaŭja niedapuszczeńnia roŭnapraŭnaści žydoŭ.

### Gwałty nad Haliczanami.

PIECIARBURH. Pawodłuh hazetnych wiestak, z Haliczyny iznoŭ wywiaźli ŭ Rasieju 70.000 dusz ukraincoŭ i palakoŭ.

### Adstaŭka ministra aświety.

MASKWA. »Utro Rossii« dawiedałosia bytcym-to z zusim poŭnaj krynicy, szto miniser narodnaj praświety padaŭsia u adstaŭku s pryczyny taho, szto prezydent ministroŭ Sztyrmer, nie pytajuczysia jaho, adłažyŭ paczatak nawuki na miesiac.

### Nowy prakuror Synodu.

PIECIARBURH (W.T.B.). Oficyalna apawieszczajecca:

Mikałaj Rajew, czlen rady pry ministry narodnaj aświety, naznaczajecca ober-prakuroram Świaciejszaho Synodu.

### Nowaje naznaczeńnie Sztyrmera.

SZTOKHOLM. S pieciarburskich czynoŭnickich kruhoŭ danosiać s poŭnaj wieraju, szto minister-prezydent Sztyrmer pakinie swajo ciapierasznaje miejsco i budzie naznaczen rasiejskim pasłom u Londoni.

### Załataja, srebnaja, bronzowaja i miednaja waluta.

PIECIARBURH. Radzie ministroŭ padadzien nowy zakon ab wypusku manet, pawodłuh katoraho cena metalu ŭ miednych i srebnych, a tak sema i namieczanych da wypusku bronzowych manetach budzie roŭnaja ich nominalnaj cenie. Hetak jany ŭsie pawinny abaspieczyć puszczenyje u abarot papierowyje hroszy.

### Niedachwatka sałdatoŭ.

SZTOKHOLM. Kab papoŭnić wielmi praciareblenyje kazackije pałki, carskim ukazam pryzywajecca na słužbu kazackaje apałczeńnie s Siemireckaj obłaści.

### Pressa ab rumynskaj kampanii.

SZTOKHOLM. Rasiejskije hazety pierestali pisać ab spadziewanym rasiejska-rumynskim pachodzi na Sofiju.

»Riecz« adznaczywaje, szto ŭ historyi pry Tutrukanie Dunaj pierechadzili czatyry razy.

Dmitryjew u »Dniu« damahajecca, kab z Dobrudžy rasiejskaja armija była pierawieziena na druhije fronty, dzie jana mahła-by dajści wialikszaj udaczy.

### Brusiłow „praroczyć".

PARYŽ. Hienerał Brusiłow skazaŭ francuskamu wajennamu karespandentu Modo, szto wajna budzie pabiedna zakonczena sajuźnikami nie paźniej žniŭnia 1917 hodu.

# TELEHRAMY.

(Hl. paczatak na 1 str.)

lami. Udar byŭ adbit biez astatku, czaściu, pawodłuh daniasieńnioŭ, s straszennymi stratami. Na fronci armii Bem-Ermoli, miž Seretam i Strypaj, na poŭnaczy ad Zborowa, samyje silnyje szturmy proci wojsk hienerała v. Ebena złomleny tak sama zusim i s samymi ciažkimi stratami.

*Front erc-hercoga Karola:* Pry Nierajeŭcy worahi tak sama nastupali wialikimi siłami. Niekolki razoŭ jany daremna atakawali, ale ŭreszci adcisnuli front na nieznacznuju hłybiniu. Pry Stanisławowie rasiejskaja miejscowaja ataka adbita paśla sztykawoj bitwy. Ŭ Karpatach worahi daremna wiali hustyje szturmowyje kałonny na-abapoł Ludowaj: jany byli adbity straszeńnie krywawa, asabliwa pry Szypocie i Dorna Warta. U Siemihradzii rumyny naszczupywali adrezak naabapoł Oderhellen.

Bałkanski teatr:

*Armiejskaja hrupa feldmarszałka Makienzena:* U Dobrudžy dalej idzie pahonia za worahami.

*Makiedonski front:* biez znacznych prypadkoŭ.

Kawału abstreliwali z mora.

---

### Austryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. 14/IX. Uschodni teatr: Rumynski front: niekolki atak worahoŭ pry Nagy Szel adbity.

Front erc-hercoga Karola: u Karpatach—krywawyje bitwy. Wiedzienyje paśla barabannaho ahnia ataki worahoŭ na Smotrycz,Ludowu i Kapul krywawa adbity. Ŭ dalinie Cibo bitwa trywaje.

Italjanski teatr: Na płaskohoryi Karst silny artyleryjski ahoń worahoŭ. U wakolicach Forame (ŭ Tyroli) my ŭziali 44 alpijskich jegroŭ, miž imi 1 aficera, i 1 kulemiot.

---

21 aeropłan worahoŭ zrabili nalot na Tryest. Szkody zroblena mała.

WIENA. 13.IX. Uschodni teatr: (hl. niamieckaje apawieszczeńnie).

Italjanski teatr: Italjancy paczali nastupać nanowa. Na fronci miž Wippacham i morem wialikije pieszyje siły worahoŭ hustymi kołonnami iszli u ataku. Chacia ŭ niekatorych miejscoch worahi ŭwarwalisia na naszy linii i ŭ inszych miejscoch udzieržalisia tamaka, adnak, naahuł, ataku treba liczyć nieudacznaj. Ad Wippacha da Pławy i na fronci Flejmsa—silny ahoń artyleryi. Pry Cima di Wal Madžiore my ŭziali ŭ pałon 60 alpijskich jegroŭ.

---

Naszy latuczyje eskadry zrabili nalot na Grado, San-Džiordžio di Nogaro i Wałonu. Usiudy widać pažary i ŭzrywy. Usie aeropłany wiarnulisia nazad.

WIENA. 16.IX. Uschodni teatr: (hl. niamieck. apaw.).

Italjanski teatr: Bitwa na płoskahoryi Karst trywaje z wialikaj zajadłaściu. Na fronci ad Wippacha da mora, ŭ paŭnocznaj jaho czaści, worahi zaniali czaść terytoryi. Nasza linija idzie ciapier zaraz-že na ŭschodzi ad San-Grado di Merna. Na reszci frontu — linija nie źmianiłasia. Uziaty 500 italjancoŭ i 3 kulemioty. Na poŭnaczy ad Wippacha da Krynu i kala Flicza — silny ahoń artyleryi. Na tyrolskim fronci pry Kaŭrioli drużynam alpijskich jegroŭ udałosia ŭziać adzin nasz aporny punkt.

WIENA. 7.IX. Uschodni teatr: (hl. niamieckaje apaw.)

Italjanski teatr: Na płoskahoryi Karst italjancy wiaduć dalej swaje ataki ŭ dzień i ŭ naczy. Nasz front nie naruszen. Najbolsz worstraja bitwa buszewała miž Łochwicaj i woziaram Doberdo. Nia hledziaczy na toje, szto worahi padwodzili ŭsio nowyje i nowyje siły i miejscami ŭrywalisia na naszy linii, u sztykawoj bitwie my ŭwieś czas pierewažywali. Straty italjancoŭ niezwyczajna wialikije. U bitwie tolki za adnu wiarszynu raskrywaŭleny 7 pałkoŭ worahoŭ. Na fronci na poŭnaczy ad Wippacha ažno da Krina uzmacawałasia artyleryjskaja bitwa. Na adrezku Flicza i ŭ Fassanskich Alpach ataki worahoŭ adbity.

---

Naszy marskije latuczyje eskadry atakawali Mestre s ciažkimi bombami. Usie latuny wiarnulisia nazad.

## Bouharskije apawieszczeńnia.

SOFIJA. 14.IX. U Dobrudžy nastupleńnie trywaje dalej. Dahetul my zdabyli 24 skorastrelnyje harmaty. Worahi adkinuty i mieli mnoha strat.

SOFIJA. 15.IX. Trywaŭszaja ad 12 wieraśnia bitwa zakonczyłasia 14 poŭnym zniszczažeńniem worahoŭ, za katorymi enerhiczna idzie pahonia. Czysło pałonnych i dabycza wyjaśniajucca. U bitwach byli: 2, 5, 9 i 19 rumynskije dywizii, 61 rasiejskaja pieszaja, mieszanaja rasiejska-serbskaja i 3 rasiejskije konnyje dywizii.

Da 12 wieraśnia ŭziaty ad rumynoŭ 552 aficery, 28.000 nieranienych pałonnych, 2 znamiony, 130 harmat, 62 kulemioty i szmat inszych materjałoŭ.

### Wajna na pawietry:

BERLIN. Pawodłuh „Berl.Ztg.“, niemcy ad paczatku wieraśnia 1915 hodu, znaczyć, za cały hod stracili na zachodnim teatry ŭsiaho 124 aeropłany, a worahi ich—436.

### Rabota padwodnych łodak.

BERLIN (W.T.B.). Ad 3 da 11 wieraśnia niamieckije padwodnyje łodki zatapili u worahoŭ 26 tarhowych parachodoŭ ahulnaj jomkaściu 26.222 tonny. Aprycz taho zatopleny 7 neutralnych parachodoŭ na 10.669 tonn.

## Kryzys u Hrecii.

AFINY. (W.T.B.). Dimitrakopulos admowiŭsia ułažyć gabinet.

AFINY. (W.T.B.). Kalogeropulosu zahadano ułažyć ministerstwo.

## Mižnarodny rabotnicki ruch.

### Zabastoŭka ŭ Amerycy raście.

NJU-JORK. (W.T.B.). Centralny Sajuz Sajuzoŭ pastanawiŭ abjawić zabastoŭku partowych rabotnikoŭ, łodacznikoŭ, łamawikoŭ, fabrycznych kaczeharoŭ, mechanikoŭ i rabotnikoŭ pry ułowie—usiaho 75.000 dusz, kab paddzieržać zabastawaŭszych tramwajnych słužaczych.

### Pryzyŭ da niewajujuczych.

SZTOKHOLM. U soc.-dem. hazeci »Socialdemokraten« deputat Dalmstijerna nadrukawaŭ staćciu, ŭ katoraj žadaje, kab neutralnyje dzieržawy wyjaśnili swajo adnaszeńnie da pierehaworoŭ ab miry. Na ich pawinien znajści miejsco i hołas niewajujuczych hasudarstw.

## U aposzniuju nocz.

(Z zapisak naczalnika adnej latuczaj družyny miestowaj milicii)

*5/18.IX.1915*

Heta była pamiatnaja noczka: s 4 na 5 wieraśnia 1915 hodu.

Užo try dni nie prychodziłosia spać doma: palicija ławiła i wywoziła mužczyn — bytcym to „na raboty“. Papraŭdzi, „aswabadzicca“ było lohka: „taksa“ — ad rubla! Ale razyjszłasia czutka, szto rasiejskije ŭłaści zrabili spisak hramadzkich pracaŭnikoŭ, katorych pastanoŭleno zabrać u Rasieju, kali wojsko budzie pakidać Wilniu. Dyk pryszłosia chawacca.

U piatnicu — 4.IX — siadzieli wieczaram u swajho pryjaciela. Ažno ŭ 9 hadzinie dajuć nam znać, szto a paŭnoczy zbor latuczych družyn: palicija pakinuła Wilniu, i miesto addajecca pad naszu apieku.

Dyk woś jano nadyjszło! Dyk woś czamu cały dzień huł ad strełoŭ harmatnich tros wokny ŭ chatach!

. . . . . . . . . . . . . . . .

Biez 15 adzinadcataja.

Wokny domu — jak raz nasuproć warot hubernatarskaj kwatery. Na wulicy zatuszyli świet. U czornaj ciemry noczy baczym zdalok tolki świetły wyrez rasczynienych warot. Pobocz — tak sama świetłaje wakience s krataj. Na druhim etažy świeciacca ŭsie wokny; szto minuta pa ich prabiehajuć cieni: hubernatar składywaje manatki..

U samych warotach—niewidoczny dla nas aŭtomobil. Czutno, jak pracuje maszyna, hatowaja skranucca z miejsca.

Na wulicy harcujuć konnyje kazaki. Koni nieciarpliwa bjuć kapytami ab kamieni.

Woś, u świetłym wyrezie warot szmyhnuli niekolki fihur z niewidocznych dźwiarej u aŭtomobil. Tudy, nazad, iznoŭ tudy. Woś i znajomaja fihura hubernatara.

Huł hałasoŭ dachodzić da nas: praszczajucca.

Macniej zastukała maszyna...

— „Na Baksztu!“

Heta skamandawaŭ „jon“ — aposzni pradstaŭnik rasiejskaj ŭłaści ŭ Wilni.

Pamału wyježdžaje aŭtomobil na wulicu. Dwa snapy świetu ŭdaryli ažno ŭ naszy wokny, na moment aślapiŭszy nas. Paskakali na pierad kazaki.

Za aŭtomobilem — sześć ci siem parnych faetonoŭ i padwod. Usie da wierchu nahruženy dabrom.

Z-zadu — znoŭ kazaki.

Szybka pralacieło ŭsio heta pierad nami i sczezło ŭ nacznoj ciemry.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Zaczyniajucca na-hłucha waroty hubernatarskaho domu. Užo daŭno zatuch świet u wierchnim etažy. Tolki malenkaje wakience z žaleznaj krataj świecicca na ŭsiej wulicy...

. . . . . . . . . . . . . . . .

Poŭnacz. My u zborni.

U sali ŭžo narodu poŭna. Ludzi ŭsie parusz[illegible]eny, hołasna hamaniać.

Zbirajemsia družynami. Maje ludzi pryjszli ŭsie.

Woś syhnał: razdajuć adznaki. Dajuć zahad, kamu kudy iści na wartu.

— „Trejciaja družyna — na Antokol!“

Wychodzim. Užo pierszaja pa poŭnaczy.

Ustawiŭszy aružnych ludziej dwojkami, idziem pustoj wulicaj. Noczka czornaja, mokraja. Imszyć doždžyk.

Woś my i na Juraŭskim praspekci.

Szto tut tworycca!..

Trema rekami ciakuć rasiejskije abozy, parki, łazarety. Woś, z ahniami jedzie hrupa aficeroŭ, daktaroŭ,— miž imi adna „siastryczka“ na kani. Z zadziŭleńniem hladziać na nas.

Sałdaty zusim zapoŭnili trotuary. Ŭsie śpieszajucca — ad Zwiaryncu na Zareczcze. Widać usie panerwowany,—abchodziać nas szparka, zahledajuczy ŭ woczy.

Szmat chto raspytywajecca nas. Atkazwajem.

Ciahniecca taja szparkaja reka mima Katedry, i ŭ nacznoj ciemnacie jaje widać zdaloku, — choć my ŭžo źwiarnuli s praspektu na Antokol.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Idziem doŭha. Doždž niekolki razoŭ uznimaŭsia i scichaŭ. Usie dobra pramokli.

Daroha pahanaja. Trotuary pałomany, a lichtarni zatuchli, — ci zusim ich siahońnia nie palili?

U nacznoj ciszy biazszumna harać dalokije wioski nawakoł miesta.

Uresszci dajszli: woś jon — dom № 23, miejsco naszaj warty.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Ledźwie dabilisia: ŭ chacie spali try rasiejskije sałdaty, katoryje, paczuŭszy homan i stuk u wakienicy, dumali, szto ŭžo pryjszli niemcy.

Rastłumaczyli im, chto my. Dwa supakoilisia i pajszli znoŭ spać, trejci nie pawieryŭ: uciok!

Szto tworycca ŭ haspodzi—kryj Bože! Tamaka niekolki dzion spali sałdaty. Pakoi, dzie stajali złoženyje razam mebli, rasczynieny; ŭsie zamki ŭ szafach, kamodach i stałach pałamany, szuflady pawykidany. Usiudy raskidana sałoma, na katoraj spali.

U adnym pakoi tak i astałasia szyniel i flaha da wady.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Wyszoŭ adzin patrul pad majej kamandaj. Na wietry, pad daždžom u ciemry panura wyhladajuć znajomyje wulicy Antokola. A u dali czyrwony, zławieszczy odblesk pažaroŭ usio szyrej i szyrej zanimaje niebo: wojsko palić usio na darozi...

Szlopajem pa bałoci. Tolki raz pa razu pakazwajucca fihury spałochanych sałdatoŭ. „Chto idzie?“ — pytajucca. — „Patrul!“ Ale hety atkaz ich nie uspakaiwaje: szybka biahuć u horad, nieszta marmoczuczy.

Woś, skaczuć dwa konnyje. Pytajucca ab darohu na Zareczcze — na Wilejku. Tłumaczym, jak bližej, — ale jany nia wierać: u ciemnacie łajucca brydka i hraziać nam. Paskakali dalej, i na piasku scich topat kaniej.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Wiarnuŭszysia praz dźwie hadziny z abchodu, wysłaŭ druhi patrul, rastawiŭ wartu i sieŭ pisać rapart.

U pakoi — straszenny choład. Haryć świeczka—u butelcy zamiest lichtara.

Ludzi dremluć na kresłach. Zmoŭkli hutarki . . .

. . . Trrrrach!!!

Straszenny, niespadziewany ŭdar: ažno szyby zabraždželi.

Uzrywajuć masty.

My ŭsie wybiehli na panadworak.

Uzrywy jduć adzin za adnym. Adzin duž[illegible]ho hramczej. Suchije ŭdary trasuć chaty.

Spudženyje, ŭskoczyli s swajej sałomy dwa sałdaciki. Zaspanyje, napałochanyje twary.

Szybka, serdeczna praszczajucca z nami. Pajszli . . .

Kudy? Szto z imi stałosia?

. . . . . . . . . . . . . . . .

S kožnaj minutaj światlejeć niebo. Dóświtki. I ŭ niapoŭnym świeci, u straszennaj, žudasnaj ciszy praz kožnyje kolki momentoŭ usio nowyje i nowyje ŭzrywy.

Žudasna, nudna na duszy.

Dyk woś heta—wialiki moment histarycznaj pieramieny ŭ žyćci kraju?

Tak. To walicca staraja ŭłada. Jakaja budzie nowaja?

. . . . . . . . . . . . . . . .

Ciakuć hadziny. Wiarnuŭsia druhi patrul.

Byli jany ažno za wastroham. Zialony most: widać dzieržycca. Zatoje dreŭlany ŭzarwali akuratna: adna tolki paławina — s taho boku — staić.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Tolki paśla 8 hadziny źmianiła nas druhaja družyna.

U paradku, bo narodu na wulicach usio bolej, maszerujem u horad. Zamorenyje, zmiorzszyje, ale z niejkim nieznanym nastrajeńniem: bytcym u hetu nocz zrabiŭsia niejki ważny pierałom nia tolki nawakoł, ale i ŭ nas samych.

Na Katedralnym placu baczyli aposznich rasiejskich sałdatoŭ . . .

. . . . . . . . . . . . . . . .

Ledźwie doma zadremaŭ, ažno kryk na panadworku:

— „Iduć! Iduć!“

Schapiŭsia. Skora adzieŭszysia, wybiehaju na wulicu:

— Iduć! . . .

Akuratnymi radami, z wiasiołymi, prywietnymi twarami, s kwietkami na kaskach i wintoŭkach iduć jany — niemcy.

— „Morhien, morhien, Litaŭen!“

Aficery salutujuć. Atkazywajuć usie: i chryścijanie, i žydy.

Wiasioła hutarać. Zahawarywajuć z niemcami, chto umieje pa niamiecku.

. . . . . . . . . . . . . . . .

Doŭha, cały dzień ciakła nowaja reka wojska tym samym szlacham, katorym jeszcze ŭ naczy adstupali rasiejcy.

— „Nach Wilejka!“

. . . . . . . . . . . . . . . .

Woś, my i pad nowaj uładaj.

Spoŭniłosia toje, czaho ždali ŭsie: chto z wieraj u lepszuju buduczynu, chto—s stracham, z niapeŭnaściu.

Siahońnia miesto wyhledaje tak, jak u najwialikszaje świata. Bo-ž i jość czaho cieszycca: Wilniu niemcy zanieli biaz bitwy.

Szto-to budzie zaŭtra—dalej?!..

* * *



Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.